

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Ev. Adress

Postnummer Postort

Remissvar SOU 2025:67 Arlanda - en viktig port för det svenska välståndet

Region Dalarna har tagit del av statens utredning Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet.

Region Dalarna är positivt till Arlandas utveckling som stöds av förslagen i utredningen. Dock saknas vissa geografiska och funktionella aspekter i utredningen som måste tillföras för ett helhetsperspektiv för utvecklingen av Arlanda som bidrar till konkurrenskraft och tillgänglighet i hela landet.

Region Dalarna vill särskilt uppmärksamma

- **Arlandas betydelse för Mellansverige.** Satsningarna på fyrrspåret Uppsala-Stockholm och plattformsförlängning på Arlanda Central är högt prioriterat. Fyrrspåret Uppsala-Stockholm bör genomföras inom ramen för kommande nationella plan.
- **Arlanda flygplats i ett systemperspektiv.** Fjärrtågen har en betydande roll för att stärka Arlandas attraktivitet och ökat kollektivt resande till och från Arlanda. Det är viktigt att fjärrtågen får en stärkt position på Arlanda Central. Även Dalabanan/Ostkustbanan måste ingå i perspektivet för ökat kollektivt resande till Arlanda, och satsningar på Dalabanan bör öka i kommande nationella planer.
- **Arlandas betydelse för säker och trygg vård i hela landet.** Utvecklingen av Arlanda för stärkt konkurrenskraft får inte försämma förutsättningarna att driva ett säkert ambulansflyg. Konsekvenser av en framtida nedläggning av Bromma flygplats måste beaktas i planeringen av Arlandas framtida kapacitet och tillgänglighet.
- **Finansiering.** Region Dalarna ser positivt på förslaget att stationsavgiften på Arlanda avvecklas, då det hämmar kollektivt resande till och från Arlanda.

Arlandas betydelse för Mellansverige

Utvecklingen av Arlanda är oerhört viktig för Sverige och för Dalarna. Arlanda ska vara Sveriges primära flygnod, och är avgörande för internationell tillgänglighet för såväl privatpersoner som för näringslivet. Arlandas utveckling är dock inte en enbart en fråga om Stockholms

utveckling och stärkta position i Norden, utan är en angelägenhet för hela Mellansverige, vilket måste återspeglas i de satsningar som genomförs.

Dalarna är ett industriellt konkurrenskraftigt och exportberoende län, främst inom skog, stål samt kraftteknik och energisystem, men även inom besöksnäring. Länets företag och näringsliv är starkt beroende av Arlanda för att komma ut på marknader i världen, och för kunna ta emot besökare och investerare som möjliggör för fortsatta näringslivssatsningar i länet.

God tillgänglighet till och från Arlanda är avgörande för länets utveckling, och bidrar till att stärka Arlanda som flygnod. Infrastrukturen finns idag genom primärt via järnväg på Dalabanan och Ostkustbanan, flygtrafik från de tre regionala flygplatserna Mora, Sälen och Borlänge samt på väg. Dock behöver tillgängligheten till Arlanda säkerställas och utvecklas på såväl järnväg som via de regionala flyglinjerna.

Region Dalarna instämmer med utredningen att satsningarna på fyrspåret Uppsala-Stockholm och plattformsförlängning på Arlanda Central är högt prioriterat. Fyrspåret Uppsala-Stockholm bör därför genomföras enligt tidigare beslut, det vill säga inom ramen för kommande nationella plan.

Gävle hamn är otroligt viktig för länets näringsliv, och Region Dalarna stödjer utredningens förslag om isbrytning av hamnen för att säkerställa tillgången till flygbränsle. Isbrytningen är även en viktig förutsättning i kris- och beredskapssyfte samt skapar indirekt stärkta möjligheter även för näringslivets robusthet.

Region Dalarna står bakom utredningens förslag om att utreda möjligheterna att öppna upp sträckan som A-train trafikerar idag för trafikering av fler aktörer. Detta skulle avlasta vägtrafiken och öka möjligheterna för fler från att resa kollektivt mellan Arlanda och Stockholm.

Arlanda flygplats i ett systemperspektiv

Region Dalarna ser positivt på föreslagna åtgärder för att stärka kollektivtrafiken, utveckling av järnvägsinfrastrukturen samt öka användningen och utvecklingen av fossilfritt flygbränsle.

Utöver de åtgärder som utredaren föreslår i järnvägsinfrastrukturen behövs fler satsningar utanför Mälardalen för att stärka tillgängligheten till Arlanda. Region Dalarna uppskattar att utredningen tagit med fler regionala inspel och utdrag ur regionala utvecklingsstrategier men anser fortsatt att det finns brister i utredningens systemperspektiv och geografiska avgränsningar. För att uppnå ökat kollektivt resande behövs inte bara stärkta åtgärder i Mälardalen och Arlandas närmaste väg- och järnvägsnät utan utredningen behöver titta i en större geografi.

Region Dalarna vill lyfta fjärrtågens betydande roll för att stärka Arlandas attraktivitet och ökat kollektivt resande till och från Arlanda. Det är viktigt att fjärrtågen får en stärkt position på Arlanda Central. Region Dalarna stödjer

utredningens förslag att även fjärrtåg söderifrån bör kunna ha Arlanda som slutdestination. Samtidigt understryker Region Dalarna vikten av att utbyggnaden av kapaciteten vid Arlanda Central måste inkludera säkerställd anslutning till Arlanda Central för fjärrtågen norrifrån. Ökad trafikering från Dalabanan och Ostkustbanan får inte trängas undan av framtida anslutningar från södra Sverige.

Dalarna har sina starkaste mellanregionala relationer med Mälardalen och Stockholmsregionen, och samverkar med regionerna i Mälardalen för att stärka regionförstoringen och tillgängligheten i hela Mellansverige.

Region Dalarna anser att staten måste ta ett större systemperspektiv i utvecklingen av Arlanda och se till effekterna och möjligheterna av infrastruktursatsningar även i regioner som angränsar till Mälardalen och har Arlanda som primär internationell flygplats, såsom Dalarna och Gävleborg.

Cirka 220.000 av Dalarnas invånare har direktanslutning till Arlanda via Dalabanan, men på grund av dålig tillförlitlighet sker en stor del av dessa resor idag via väg. Region Dalarna anser att infrastrukturen på hela Dalabanan måste ingå i perspektivet för ökat kollektivt resande till Arlanda, och satsningar på Dalabanan för kortare restider och högre tillförlitlighet bör påskyndas och öka i kommande nationella planer. Idag reser många till och från nordvästra delen av länet till internationella destinationer via Gardemoen i Norge. Med starkare förbindelser till Arlanda skulle även dessa reseströmmar bidra till att stärka Arlanda.

Beträffande förslaget att regeringen bör peka ut fler samhällsviktiga inrikes flyglinjer för allmän trafikplikt för flyglinjer som idag drivs kommersiellt (Stockholm-Kiruna/Luleå/Umeå/Östersund, Visby), anser Region Dalarna att det krävs en gedigen genomlysning av förslaget av fler instanser. Region Dalarna ser en risk att allmän trafikplikt på flyglinjer till mindre regionala flygplatser skulle försvinna i konkurrensen med utredningens utpekade linjer. Region Dalarna anser att en förutsättning för fler flyglinjer med allmän trafikplikt är att det statliga anslaget för allmän trafikplikt kraftigt ökar för att säkerställa att mindre trafikerade flyglinjer inte konkurreras ut. Region Dalarna anser vidare att kapaciteten vid terminaler måste ta hänsyn till såväl tillkommande som befintliga flyglinjer till regionala flygplatser, och möjliggöra för attraktiva flygtider.

Region Dalarna välkomnar utredningens förslag för omställning till fossilfritt flygbränsle, vilket är nödvändigt för luftfartens utveckling och kan påskynda omställningen till fossilfritt flyg i hela landet.

Vidare framhåller Region Dalarna att Dala Airport i Borlänge fortsatt ska vara en av Arlandas reservflygplatser, för ett starkt och redundant flygplatssystem.

Arlandas betydelse för säker och trygg vård i hela landet

Arlanda har tillsammans med Bromma flygplats en avgörande betydelse för sjukvårdsflyg till och från Dalarna. Idag utgår sjukvårdens flygcentral från Arlanda, vilket Region Dalarna anser fungerar bra. Region Dalarna välkomnar att Arlanda blir en effektivare flygplats, men påtalar att utvecklingen av Arlanda för stärkt konkurrenskraft inte får skapa sämre förutsättningar att driva ett säkert och tillförlitligt ambulansflyg på flygplatsen. Konsekvenser av framtida nedläggning av Bromma flygplats måste även det beaktas i planeringen av Arlandas framtida kapacitet och tillgänglighet. Tillförlitliga marktransporter mellan flygplatserna och Uppsalas och Stockholmsområdets specialistsjukhus är av stor vikt för Dalarnas hälso- och sjukvård. Region Dalarna välkomnar föreslagna väginvesteringar, framförallt på E4, vilka kan bidra till säkrare marktransporter av patienter och organ till och från Arlanda.

Finansiering

Region Dalarna ser positivt på att stationsavgiften på Arlanda avvecklas skynsamt, då det hämmar kollektivt resande till och från Arlanda.

Utredningen föreslår olika finansieringsformer för föreslagna infrastruktursatsningar, till exempel genom lånefinansiering. Det går dock att anta att en flera av åtgärderna på väg och järnväg ändå skulle belasta kommande nationella planer för transportinfrastruktur. Region Dalarna ser en risk i att dessa åtgärder skulle tränga ut andra prioriterade infrastruktursatsningar i nationell plan 2026–2037 och anser att de behöver genomgå samma prövning som andra infrastrukturobjekt innan de prioriteras in i nationell plan.